

TRANSCRIPT Hardloopvrouwen met snorren en de stand van de kledingindustrie

(afl. 132)

Met alle dank aan Amberscript voor de software en alle menselijke transcripters van transcriptclub B: Marleen, Marlou, Marloes, Elise, Evq, Sjoera, Melissa, Barbara, Joan, Fenna en Sabine.

ML Dag snelle hazen en slome schildpadjes, welkom bij DAMN HONEY

START INTRO TUNE

NYD De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen

ML Mijn naam is Marie Lotte

NYD En ik ben Nydia

ML en dit is aflevering 132

NYD Één, drie, twee

ML één, drie, twee, ja, dat vind je leuk he

NYD Ja vroeger wel *lacht* Eh, we duiken de no's in, eh, no, enkelvoud.

ML De no, en dé yes, ook enkelvoud

NYD Scheelt ook weer eens een keer, hè?

ML Wat heerlijk! Ja nou misschien 1 yes, 1 komma 1 yes. Maar maakt niet uit. Maar zoals altijd beginnen we met een leuk bericht.

NYD Ja, we kregen twee zulke lieve, fijne reacties op de borstvoedingsdilemma uit de vorige aflevering, aflevering 131 met Jantine Jongebloed, dus ik dacht ik lees ze gewoon even allebei voor. Het was natuurlijk ook een beetje raar dat wij als drie ontzettend niet-borstvoedinggevende types zaten te oreren over borstvoeding, dus dit is gewoon een heel mooie aansluiting

ML Vond het ook grappig hoe we het echt zo hadden - de brief voorlezen over borstvoeding en daarna... ging hebben over gewoon andere dingen doen dan borstvoeding. Maar ja, moet, je moet toch iets

NYD Nog even kort samengevat, het dilemma van de kersverse moeder die de vraag instuurde: "kiezen voor bedekking tijdens borstvoeding zodat ik me in ieder geval comfortabel voel, ook al hou ik dan misschien het probleem vrouwenlichaam seksualisering in stand, óf toch de strijd aan gaan en het gewoon doen, ook al vind ik

dat wel spannend?" Dat was waar de brief over ging. Komt dan de eerste reactie daarop:

Lieve kersverse moeder. Goed bezig met de borstvoeding, want het is niet altijd makkelijk ondanks dat het zo natuurlijk is. Nu voed je thuis heerlijk met een bloot lijf, groot gelijk. Op termijn wordt het echt wel makkelijker en kan je echt discreet voeden zonder gelijk een doek eroverheen te hoeven leggen.

Ik heb altijd overal gevoed, en nooit rare blikken gehad. Het wordt pas normaal als we er ook normaal over doen. Borstvoeding geven hoeft echt geen statement te zijn. Je voedt gewoon je kindje. Het hoeft echt geen statement te zijn.

Succes, komt goed.

Groetjes Marieke (een mens met (veel) borstvoeding ervaring)

PS als deze moeder andere borstvoedingsvragen of dilemma's heeft, mag ze me mailen 😊

ML awwww!

NYD Cute luisteraars hebben wij hè, echt fijn! Komt er nog een:

Ha lieve Nydia en Marie Lotte,

In jullie laatste aflevering (131) behandelen jullie een ingezonden brief over het dilemma om borstvoeding te geven in het openbaar.

Geen idee of de briefschrijver hierop zit te wachten, maar ik deel graag mijn ervaring hiermee. Deze mogen jullie doorsturen!

Bij mijn dochter heb ik 6 maanden borstvoeding gegeven en ben in die periode echt gegroeid van "ik ga echt niet voeden met m'n schoonvader erbij, awkward!" Naar "hier is mijn tiet, wil er iemand een slokje?".

Niet letterlijk, maar wel dat ik de verlegenheid die het met zich meebracht aan de kant heb kunnen zetten.

Weet dat jij en je baby een soort team zijn dat steeds behendiger wordt, waardoor voeden in het openbaar ook steeds comfortabeler wordt.

*Mijn truc bij voeden met - tussen haakjes - (mannelijke) vrienden erbij was dat ik gewoon hardop zei: "Ja dat borstvoeden gaat zoouou discreet, als je een tepel hebt gezien, dan heb je écht je best gedaan met gluren!". En dat resulteerde er weer in dat mensen netjes wegkeken, want niemand wil als stiekeme gluurder aangezien worden. *lachende emoticon* 😊*

Ik heb in die 6 maanden eigenlijk alleen maar vertederende blikken gekregen van onbekenden. Jong, oud, man, vrouw en alles wat niet in een hokje past. 1x heb ik een gek gezicht gekregen: ik zat op een bankje naast alle maaltijdbezorgers te voeden (ik was eigenlijk een soort collega, ook werkzaam in de voedingssector) en toen kwam er een groepje 'stoere jongens' langslopen. 1 stootte de ander aan en wees naar mij, waarop de ander zei: "nee man, dat is gewoon normaal hoor"! Ik stond bijna op om hem te knuffelen haha.

Maar toch, hoe positief ik ook was over openbaar voeden, vond ik het nu, bij mijn 2e kindje (7 weken oud) toch weer even een drempel als het in de beginperiode wat stroever gaat. Super herkenbaar dus!

Weet dat je het in stapjes kan opbouwen (thuis met vrienden erbij, in een hoekje van de koffietent, met een doek, met je rug naar de mensen gedraaid) en dat jij en je baby er dus ook geoefender in kunnen worden 😊.

Ik hoop dat je er wat aan hebt, dit is natuurlijk mijn eigen ervaring, en niet zoals het bij iedereen gaat.

En verder, zelf weten!

Liefs, Leonie

ML Wat een leuke brieven en leuk om ook even van ervaringsdeskundigen te horen, en dat het inderdaad zo is dat je het in stapjes op kan bouwen, want daar hebben we toen met Jantine over gehad, en ook dat het dus zo is dat je dat je...

NYD Dat je ook weer moet wennen samen

ML Ja precies, je moet wennen, maar ook dat die stapjes zeg maar, dat het niet meteen betekent 'Hoi, hier is mijn tiet', maar dat je dus gaat van 'niemand mag me zien' naar 'whoehoe!'

NYD *lachend* whoehoe!

ML Ja, dat blijktbaar... ja, en dat zei jij natuurlijk ook over je okselhaar en ik over mijn blote borsten in het openbaar dat het ook een kwestie van gewenning is.

NYD Ja, maar dus ook de combinatie van... dat is natuurlijk, als niet-borstvoedinggeven mens weet je gewoon niet hoe dat werk-

ML Als een team zijn, met je baby

NYD dus op het begin ook gewoon nog een beetje gedoe is, met het aanleggen dat niet zo soepel gaat en op het moment dat dat ook soepeler gaat, het ook weer makkelijker is om de volgende stap te nemen

ML Ja dan is het natuurlijk veel meer een soort handeling dat heel natuurlijk voor je is en dat is het aan het begin waarschijnlijk dan weer niet meteen. Nou, wat geweldig dat jullie brieven hebben gestuurd

NYD Ja, bedankt schatten, en leuk dat er dus allemaal kleine honingballies zijn. Zeven weken oud, en van de briefschrijver was het kindje toen drie weken oud. Misschien zijn ze wel... even oud? Ik weet niet of we de brief echt meteen behandeld hebben toen die binnenkwam? Nou, is toch enig?

ML Nou, een honing ballen crèche gaan we opzetten!

NYD Leuk, ja!

SPONSOR YOKUU

NYD YO KOE!

ML HOE NOEM JIJ MIJ? Dat zeg je niet tegen een vrouw!!

NYD *lacht* oh mijn god, zo'n flauwe grap. NEE YOKUU!! dat is onze sponsor, en dat weet jij heus wel. Een Belgische start-up met probiotische schoonmaakproducten zonder plastic afval. En probiotisch betekent basically dat dit spul bestaat uit GOEDE bacteriën die voor jou aan 't werk gaan. Met hele kleine bezempjes, en hele kleine poetsdoekjes

ML Nou heerlijk, ik krijg het er helemaal heet van, zo fijn vind ik dit beeld. Nou, Yokuu heeft schoonmaakmiddelen (bestaande uit reinigingsparels die je oplost in water en voilà, dan heb je helemaal een kan vol schoonmaakmiddel). Maar ze hebben ook wasmiddel en afwaspillen, de hele *shabam*. Maar laten we het ook even hebben over dat wasmiddel.

NYD Ja ik ben ook fan

ML JA TOCH?! Heerlijk spul. Geen gezeul met flessen want het zijn papierachtige strips. En afhankelijk van de grootte/zwaarte van je was doe je dus een halve, hele of dubbele strip in je wasmachine, gewoon zo ploep - bij je vieze was, en het lost op in water.

NYD Het scheelt gewoon zoveel ruimte

ML Echt, het is ongelooflijk, ik ben gewoon zo blij

NYD Ik had ze ook met de werkvakantie mee naar Vlieland, gewoon wat strips in m'n tas geduwd

ML Dat is toch geweldig?

NYD Ik was helemaal m'n moeder, helemaal voorbereid op zaken

ML Maar dus zonder een hele fles wasmiddel, maar gewoon met een strip. En het ruikt LEKKER! Ben mezelf de hele tijd aan het besnuffelen. Denk steeds: wat ruik ik nou? Omegot, ik ben het. Sowieso ruikt alles van Yokuu ergens tussen neutraal en heel fris, i LOVE it

NYD Ja je kan een beetje zelf kiezen, welke geur je lekker vindt. Die bacteriën kunnen er wat van, qua schoonmaken

ML Volgens de site van Yokuu hebben ze vier miljard jaar ervaring, daar kunnen wij nog een puntje aan zuigen.

NYD Ja, daarom. Ja, als je viermiljard jaar ervaring hebt, dan zou ik 't ook wel kunnen! Wil je ook hulp van deskundigen met vier miljard jaar schoonmaakervaring? Je krijgt 20% korting op je 1e bestelling met de code "damnhoney" - aan elkaar geschreven. Ga naar www.yokuu.nl

ML en dat ga ik nu voor je spellen dus pak je notitieblok er maar bij: Y O K U U .nl

EINDE SPONSORBERICHT

ML Goed, het is tijd voor de DAMN HONEY NO. Nydia is voor ons daarin gedoken en, hoe ga je ons laten huilen?

NYD Nou, ik ben in de kledingindustrie gedoken

ML Oh, dat is wel om te huilen.

NYD Dat is in principe al bijna *an sich* al iets om te huilen. Ik kwam erop omdat het tien jaar geleden is deze week, dat Rana Plaza instortte. Dat is een gebouw in Bangladesh en in Rana Plaza - acht verdiepingen groot was het - werd kleding geproduceerd, en er waren heel veel mensen aanwezig op het moment toen het instortte; zo'n 3000 mensen. In één gebouw, dus acht verdiepingen hoog, is echt wel heel groot. Bij het instorten zijn dus 1134 mensen omgekomen, voornamelijk jonge vrouwen, en zo'n 2025 tot 2500 andere mensen die het wel overleefd hebben. Die raakten zwaargewond en dat kan zijn als in, fysiek, maar natuurlijk ook gewoon mentaal getraumatiseerd, hele heftige ervaring. Ik las het verhaal, dit had ik van de NOS, van een man die tot wel 36 uur moest wachten tot die vanonder het puin gered werd. Dus nou ja, dat zijn één en al verschrikkelijke verhalen. En nou, dit was de grootste ramp in de kledingindustrie tot nu toe. Dat is het gelukkig ook gebleven en dat heeft natuurlijk heel veel in gang gezet, want mensen waren wel oprecht heel erg gechoqueerd hierdoor.

ML Ik heb ook het idee dat als we het hebben over verbeteringen in de kledingindustrie, dat Rana Plaza dan altijd aangehaald wordt als het moment, want dat mag nooit meer gebeuren

NYD Ja, en Rana Plaza is gewoon heel bekend geworden, terwijl bijvoorbeeld in datzelfde jaar in Pakistan zijn er ook nog iets van 400 mensen, geloof ik, in totaal ook omgekomen door instorten van gebouwen. Dus nou, het is een megaprobleem, en het is ook echt een feministisch probleem, omdat zo'n 80 procent van de mensen die werkt in de kledingindustrie vrouw is. Dus ik vind, dat is per definitie een soort feministisch thema ook. En de mensen in die kledingfabrieken die nou, die werken dus soms in een onveilige omgeving, maar los daarvan krijgen ze ook slecht betaald. Nou, er is geen sprake van pensioenopbouw of verlof als je zwanger bent, als je ziek bent, noem het maar op al dat soort dingen, dat kan gewoon allemaal stukken stukken beter. En eigenlijk is ook die hele industrie, die is gewoon gebouwd op uitbuiting, zoals we hem nu kennen. Ik denk dat helemaal in de begintijd van de kledingindustrie dat misschien nog niet zo was. Dan ging je gewoon naar de kledingmaker iets verderop en die die ging het dan misschien voor jou maken. Maar het is nu op zo'n grote schaal dat er kleding geproduceerd wordt

ML Maar ook zo snel, omdat er constant nieuwe collecties in de winkels moeten hangen, omdat de winkels zo met elkaar concurreren.

NYD Klopt, al begreep ik ook dat, zeg maar de term *fast fashion* die wordt heel, heel vaak nu ook geplakt op kleding die niet per definitie *fast fashion* is. Ook dat je daar met een klein beetje moet opletten. Want *fast fashion*, dat gaat dus echt om inderdaad zo snel mogelijk een collectie in de winkel, op de trends en dan weer door en weer weg en weer door

ML Maar misschien is *fast fashion* dan nu vooral van toepassing op die winkel zoals: wat is het nou? Ja, Shein sowieso ja, maar er zijn er meer, meer van dat soort winkels, die soms niet eens meer fysieke winkels hebben, maar echt online bezig zijn en om de tien dagen gewoon een volledige collectie online willen zetten

NYD Ja, en dus ook op het moment dat het dan niet uitverkocht raakt, dan is dat gewoon over

ML Ja, precies

NYD Terwijl anderen merken die misschien wel goedkoop zijn, die maken misschien meer een collectie gewoon van; nou, die is dan gewoon in de winkel. Dat zijn dus de basic shirts en die worden dan ook echt gemaakt met het idee van; dit wordt ook eigenlijk vrijwel allemaal verkocht. Dus daar zit natuurlijk ook een verschil in. Maar goed, na het instorten van Rana Plaza is er dus wel best wel veel veranderd. Dus dat zou je wel een YES kunnen noemen, want er is een soort akkoord opgesteld, een juridische overeenkomst. Dat gebeurde al een maand na de ramp, dus er was

wel echt meteen actie en je ziet ook trouwens, ik was er dus helemaal ingedoken en je ziet ook dat veel bedrijven of organisaties die ontstaan zijn om zich uit te spreken tegen misstanden in deze industrie, dat die ontstaan zijn na Rana Plaza. Dus dat heeft heel veel in gang gezet. Nou, dat is een juridische overeenkomst. Die kan je tekenen als je een modemerken bent, als je een vakbond bent, als je een belangenorganisatie bent. En als je hem tekent, dan ga je er dus akkoord mee dat de fabrieken bijvoorbeeld gestandaardiseerd getest worden op veiligheids dingen bijvoorbeeld, gewoon vast. Door een onafhankelijk iemand wordt dat sowieso gedaan. Terwijl voor Rana Plaza was het dus heel vaak zo van; nou ja, als je het een keer wil testen, dan kun je daar gewoon zelf voor kiezen om dat te doen, en de nooduitgangen, oh *we don't know*, weet je wel. Het was allemaal heel erg losjes. En medewerkers kunnen weigeren te gaan werken als de veiligheid niet in orde is, en ze kunnen een klacht indienen. Dus dat is iets wat dat akkoord, *the International Accord* heet het ook wel, in gang heeft gezet. En de NOS, die schreven ook in een stuk hierover dat dankzij die klachtenregeling het moederbedrijf van Tommy Hilfiger en Calvin Klein klachten binnenkreeg van een ingehuurde fabriek waar elektrische schokken kwamen van naaimachines. En daar waren ze dus achter gekomen doordat die klachtenprocedure was.. doordat die ontstond en je dus ook daadwerkelijk een klacht kon indienen, terwijl dat daarvoor... Ja, dan ging je misschien naar je baas en dan zei: ja, hé, je krijg een schok van die machine en dan zei die baas; voor jou drie anderen, niet zeuren, gewoon doorwerken

ML Misschien zeiden mensen niet eens wat, want je was bang om je baan te verliezen.

NYD Kan ook. Dus nou ja, er zijn dus heel veel stappen gemaakt. Er is ook een vakbondsactivist, Kalpana Akter heet zij, en zij heeft als twaalfjarig meisje ook echt in een kledingfabriek gewerkt in Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh. En zij is dus ja, keihard aan het activisten, de hele wereld over aan het gaan, allemaal bedrijven aan het overhalen om dat akkoord te tekenen. En zij zegt dus ook dat: ja, er moesten eerst doden vallen, maar nu worden textielarbeiders eindelijk gezien als mensen en ruim twee miljoen arbeiders in sessie in 1600 fabriek kunnen nu veilig werken. Dus dat is wel echt...

ML Dat zijn wel echt stappen die gemaakt zijn dan.

NYD En je kunt dus ook zien wie er nou wel en wie er nou niet getekend hebben. Dus ik dacht: noem jij eens even een merk, dan ga ik even kijken of ze de *International Accord* getekend hebben

ML Nou, doe maar even Shein voor de grap. Ik neem aan dat die er niet in staat

NYD Nou, ik weet niet of ze er überhaupt...

ML die willen daar natuurlijk niks mee te maken hebben.

NYD Nee, maar ik weet dus... Kijk, dit is een website, en dan kan je zowel zien wie er wél, maar ook wie er niet getekend heeft. Maar zij staan er überhaupt helemaal niet bij. Oké, misschien onder een andere naam, dat weet ik niet.

ML Ik besluit dat nu te beschouwen als een Veeg teken weer.

NYD Het is ook veeg teken, denk ik.

ML Oké dan, primark.

NYD Primark. Mogen de mensen thuis nu hun *bet placen*? Denk je dat ze wel of niet getekend hebben?

ML Ik denk het wel eigenlijk.

NYD Ja.

ML Oke.

NYD Ja.

ML Want volgens mij heeft Primark daar ook best wel, volgens mij waren er ook kleren van Primark in Rana Plaza.

NYD Oh dat zou goed kunnen.

ML Zara zat daar ook bij volgens mij.

NYD Ja.

ML En, en, en ik neem aan dat Zara en H&M...

NYD Zara en H&M, staan er allemaal tussen.

ML Gewoon die grote merken die heel erg toch wel...

NYD Maar laten we ook eens naar de niet getekende lijst gaan dan, want daar staan bijvoorbeeld merken bij, zoals Björn Borg, ehm, Amazon.

ML Wat bizar! Welke?

NYD Amazon.

ML Oh, ja.

NYD Ikea.

ML Asos?

NYD Levis. Asos staat op de wél getekende lijst, maar Levis staat op de niet getekende lijst. Miss Etam staat op de niet getekende lijst, Ralph Lauren, Peek &

Cloppenburg, Patagonia en toen dacht ik weer: ja, Patagonia maar dat ken ik als een SUPERgoed merk! Zo stond dat bij ...

ML Maar vanwege klimaat!

NYD Bij mij te boek. Maar toen kwam ik er dus achter, dat Patagonia die heeft dan dus alweer een hele tijd terug een soort *statement* uitgebracht, dat ze niet gingen tekenen, omdat ze al weet ik veel. Nee, ze doen dus ook op, ook op arbeidsrecht en dat soort dingen, daar zitten zij ook op.

ML Oké.

NYD en dat ze dat dan vonden dubbelen of zo. Dus toen dacht ik: weer: ja, maar wat zegt het dan als je niet getekend hebt, zegt dat dan ook weer niks. En nu komen we eigenlijk bij de gecompliceerdheid van deze hele materie, dat als je daar induikt net op het moment dat je denkt oh, nu heb ik een beetje een soort gevoel van dit is goed of dit is slecht of zo, maar eigenlijk zegt het dus ook weer net niks, want ja, ze hebben dan deze regels waar ze achter staan. Maar dat zegt dus niks over bijvoorbeeld de lonen die uitbetaald worden. Dit gaat echt alleen maar over de veiligheid van het gebouw.

ML Oh, ik ga, oké.

NYD Dus die *international accord*...

ML Ik ga even helemaal heen en weer.

NYD Ja!

ML Want ik ga zo mee met jou "Ja, het gaat goed!" en dan "oh, nee..."

NYD Ja! Maar het is denk ik goed om te zeggen dat er echt wel veel stappen gemaakt zijn op het gebied van veiligheid, maar het is gewoon een vet gecompliceerde industrie en doet me ook eigenlijk een en aan de koffie wereld, waar ik zelf ook gewerkt heb, want daarvan weet ik ook dat het altijd dat het veel ingewikkelder lag dan gewoon labeltje met goed. En als jij dat labeltje niet hebt met goed, dan ben jij dus slecht. Dat is dus niet per definitie zo.

ML Precies en was het niet ook, want ik, ik heb het idee dat het zal in de koffie wereld ook zijn. Maar volgens mij is het in de kledingwereld ook dat zeg maar bedrijven aan de voorkant, zeg maar die wij kennen, die kunnen het een soort van goed bedoelen of wel het idee hebben van we gaan het verbeteren, maar dat ze, zeg maar, in die hele keten kunnen ze de boel niet goed controleren, dus je weet gewoon niet waar shit vandaan komt op een gegeven moment.

NYD Dat vind ik dus, is echt best wel, ja, het is best wel heftig in deze industrie. Eerst nog even, heel kort na de *international* akkoord is nu vorig jaar ook de Pakistan akkoord gemaakt, die dus ook wel allemaal bedrijven aan het ondertekenen

zijn, zodat het in Pakistan ook goed geregeld is. Oké, dus van Bangladesh nu ook naar Pakistan, dus dat is al top, maar dan nu even inderdaad naar wat jij zegt. Het is dus inderdaad zo dat binnen de kledingindustrie het heel normaal is dat jij zelf als mega groot modemerken geen fabrieken hebt.

ML Ja, wat dus bizar is eigenlijk.

NYD Dus, de H&M, ik had het even opgezocht op de website, ik heb het vertaald, want de hele duurzaamheidsafdeling van hun website is alleen in het Engels dacht ik kan je op zich wel ook gewoon even echt in alle talen aanbieden.

ML Maar oké.

NYD Want het is nogal belangrijke informatie, maar goed, zoals de meeste modebedrijven bezitten wij geen fabrieken en maken we onze kleding niet zelf. We besteden de productie uit aan onafhankelijke fabrikanten. Dit betekent dat wij geen salarissen uitbetalen aan arbeiders die kleding maken en ook niet beslissen hoeveel ze betaald krijgen. *dramatische korte stilte* Maar dat is handig! *sarcastisch*

ML Maar dan kan je dat gewoon een soort van zeggen: dit is niet ons pakkie-an.

NYD Ja en dat is denk ik, een heel groot onderdeel van het probleem hier, omdat dus er zitten zoveel stapjes in die keten. Dat degene die de kleding ontwerpt - oh ik word gebeld door Devika, oh my god -

ML Ik net ook, klikte d'r weg.

NYD Sorry Devika, ik moet je even wegklikken.

ML Love you Devika.

NYD The one and only, oprichter van Stem op een Vrouw. Wat was ik aan het zeggen?

ML Dat weet ik nu niet meer.

NYD Nou, nou, het is dus zo dat als je als jij dus zo'n mega modemerken, als jij de ontwerper bent, dan hoef jij dus helemaal niet te weten hoe de kleding uiteindelijk gemaakt is, door wie het gemaakt is. Je weet misschien nog net waar het gemaakt is, maar ook dat is dus niet altijd het geval. En uiteindelijk krijg je het weer voor je en denk je: oh, nou, dat is mooi geworden, dat kledingstuk dat ik ontworpen heb, terwijl je weet dus eigenlijk helemaal niet hoe of wat. Dat is best wel -

ML Raar!

NYD Best wel iets wat gebeurt in deze industrie. Nou, daar zijn ook wel echt veel stappen in gemaakt, dus je hebt wel bedrijven die daar steeds transparanter in zijn of ook steeds meer een idee van hebben. Van oh, daar in die fabrieken wordt onze kleding gemaakt, dat was dus ook eigenlijk heel lang, eigenlijk een soort van "wij

weten het niet. Wij zetten de opdracht uit en we zien wel waar het komt.” Dus daar worden op zich wel stappen gemaakt. Maar bijvoorbeeld op loon is het gewoon echt nog heel veel zo dat de kledingarbeiders geen leefbaar loon krijgen. En dat is namelijk ook weer ingewikkeld: zo'n fabriek, die kan zich prima aan de wettelijke regels van het land houden. Minimumloon, weet je wel, wij betalen onze mensen gewoon heel normaal goed minimumloon. Maar dat minimumloon is dan helemaal niet genoeg om te leven.

ML Nee, en dan zijn dat regels van dat land. Dus dan kan je dus eigenlijk weer een soort van afschuiven op de verantwoordelijkheid van dat land en niet in jouw verantwoordelijkheid terwijl je natuurlijk wel willens en wetens besluit met een merk fabrieken in te huren in landen, in lagelonenlanden

NYD Ja, dus ik vind het ook eigenlijk een heel kwalijk argument om te zeggen: ja, wij bepalen dat niet zelf of ja... Zit er bovenop om wel dat te bepalen. Maar dan moet ik dus wel zeggen dat als je dan dus verder gaat lezen, in de H&M die daar kan je echt eindeloos klikken op allemaal mooie verhalen. En dan krijg je dus wel weer heel erg het gevoel van oh, maar ze zijn eigenlijk heel goed en dat vind ik ook zo ingewikkeld aan dat merken zelf, die kunnen op hun websites echt de mooiste verhalen ophangen en als als koper, als consument denk je dan echt: ja, ik weet het gewoon niet meer. Ik weet gewoon niet of ze nou wel oké zijn. Of nou, ze doen hun best. Is het genoeg als een bedrijf...

ML Nee.

NYD Z'n best doet?

ML Want ik heb namelijk heel erg nu ook dat ik moet denken aan aan de Zeeman. Ja, ik zit eventjes ik zat net al even op te zoeken.

NYD Ja ik ben ook diep in de Zeeman gedoken hoor.

ML Want zij hebben, zij hebben natuurlijk die ene campagne waarin mensen dan vragen mochten stellen als oké, hoe kan dit shirt zo goedkoop zijn en wordt het gemaakt door kinderhandjes en weet je wel gewoon die die standaardvragen die mensen dan hebben en dan hebben ze dat op hun website, hebben ze die vragen staan en dan geven ze antwoord. Maar dan hebben ze ook echt, ik bedoel, ik kan het nu eventjes niet vinden, maar dan staat er ook duidelijk van: nou ja, wij bij Zeeman, wij maken vooral basics dus daardoor kunnen we met dit ene ontwerp zorgen dat de prijs laag is, maar dat mensen alsnog goede arbeidsomstandigheden hebben en een leefbaar loon krijgen, of zoiets.

NYD Zeeman is een voorbeeld van dat het dus niet per definitie fast fashion is. Nee precies, het is een joggingpak dat ze maken wat ze voor langere tijd en ze kopen ook zoveel in als wat ze verwachten dat ze gaan verkopen. Dat heb ik net ook allemaal gelezen op de Zeeman website want ik was hier diep ingedoken want de Zeeman is onderdeel van “*fair wear*” en dat zijn allemaal merken, die vallen dus

onder Fair Wear en die gaat jou als als soort organisatie, jou helpen om het beter beter te maken. Dus die gaat dan ook weer gesprekken voeren in de fabriek en een soort van verbeteren, verbeteren, verbeteren. Maar hier kom je ook weer op zo'n punt dat ik dacht: ja, mensen, het is gewoon heel ingewikkeld, want als je naar de Fair Wear website gaat en je zoekt dus Zeeman op, dan vallen zij in de categorie *good*. Dus zo zijn ze gecategoriseerd daar. En nou, ze hebben 100 procent van de fabrieken *disclosed*, dus ze weten, ze kunnen precies zeggen: van hier en hier wordt het wordt gemaakt. Dus ze zijn op best wel veel dingen lekker bezig. Maar dan ga je naar de website, *good on you* punt *eco* (goodonyou.eco) en daar kan je dus ook heel veel merken opzoeken en kijken hoe ze scoren. En dan scoren ze *it's a start* en dat is dus de de drie van de vijf bolletjes, zeg maar, en toen dacht ik: ja, *good* versus *it's a start*, vind ik nog best wel een verschil.

ML Maar daar gaat het dus over: de de de voorwaarde of zo die een bepaalde site, want...

NYD Ja dat denk ik...

ML Veranderd dan?

NYD en *good on you* die scoort op *planet people and animals*, en dus dit is voor mij een soort ondoordringelijke wereld waarbij je eigenlijk maar moet vertrouwen op wat bedrijven zeggen en op wat die vervolgens die websites zeggen die dan weer bedrijven in kaart brengen. Ja.

ML Ja, want het vereist wel echt een soort *mad* journalistieke skills om een beetje erachter te komen waar dingen vandaan komen. En bedrijven zullen natuurlijk altijd het mooiste verhaal vertellen. Ze zullen niet per se liegen op hun website.

NYD Nee, want de Zeeman die geeft dus wel heel eerlijk antwoord. Dan gaat er bijvoorbeeld van: hoe kan dit shirt nou 2,50 kosten of zo, en dan gaan ze dat aan allerlei dingen uitleggen. Zo van, nou, we, we hebben geen grote marketingbudgetten we hebben redelijk sobere winkels waar zonder kleedkamer hokje zeg maar ze hebben van, hè, maar dat zo uitgelegd, dat kan je ook thuis nu helemaal gaan bekijken op de Zeeman website, maar daar staat dan ook ergens van ja, bij Zeeman streven we ernaar dat iedereen onze kleren kan kopen. En dan denk ik: ja, dat vind ik ook vet belangrijk, maar ten koste van wat precies? Wel, en dat vind ik altijd wel heel lastig tegelijkertijd, als een shirt van 25 euro, als daarvan dus 23 euro naar de grote baas in het hoge kantoortje gaat, versus Zeeman...

ML Dan maakt het ook niet uit.

NYD 2,50, waar misschien maar 10 procent naar de. Ja dan dus als consument weet je eigenlijk niks.

ML Nee, nou ja, wat we weten is natuurlijk dat, het is heel lastig om zo'n zo'n industrie en die al die ketens en zo eigenlijk om het gezond te maken, want het het

gaat uiteindelijk gewoon over kopen kopen, kopen en dan kunnen merken wel zeggen van: ja, we vinden het belangrijk om mensen een leefbaar loon te betalen, of zo, of goede arbeidsomstandigheden of het klimaat. Maar uiteindelijk gaat het er die bedrijven om om zoveel mogelijk te verkopen en om ook een soort van mensen het gevoel te geven dat ze mee moeten doen met de trends, dat ze nieuwe shit moeten hebben.

NYD Nieuws moeten kopen.

ML Dit bij de gratie van dat hele kapitalistische systeem en bij de gratie van dat gevoel dat je steeds iets nieuws moet hebben. Daarbij, daarbij bestaat het en dan kan je nóg in mijn ogen zo je best doen om te zorgen dat het gefikst wordt. Maar dat kan eigenlijk niet.

NYD Nou ja, je eigen fabrieken openen.

ML Ja.

NYD En daar gewoon hele strenge regels voeren qua veiligheid en een leefbaar loon betalen.

ML En ik denk dus ook winst, niet als de drijvende kracht zien.

NYD Nee dat ook natuurlijk.

ML Want dit moet gewoon oké, dan dan ga je voor, denk ik, een een bedrijf, wat kan bestaan, waar die iedereen geld kan uitbetalen om te leven. En dat is het dan, dat kan op die manier draaien en mensen hebben toch nieuwe kleren nodig soms.

NYD Maar ook met winst, lijkt mij dat je dus ja eigenlijk, ja, ik weet niet. Het klinkt voor mij als als een soort van oké, als jij als H&M zegt van ik trek mijn handen er vanaf of tenminste ik doe mijn best en ik heb een hele website vol met mooie praatjes en lalala. Maar uiteindelijk zijn we niet verantwoordelijk dan denk ik: hoezo pak je die verantwoordelijkheid eigenlijk niet als je zoveel mensen onder je hebt werken via, want eigenlijk werken ze wel voor H&M en dat zijn echt heel veel mensen heb ik het over. Nog heel even over dat leefbaar loon, want dat is dan ook. Wat is nou eigenlijk een leefbaar loon? Dat wil zeggen dat je dan dat je in een bepaald land kijkt van nou, wat kost het hier om goed te kunnen eten en drinken, dus zonder zonder honger naar bed gaan. Wat kost het om hier te wonen? Zorgkosten, vervoerskosten, ik bedoel, als jij met het OV met de bus moet of misschien met een scooter naar je fabriek moet, dan moet je daar natuurlijk ook geld voor betalen. Educatie, als je misschien kinderen hebt die naar school moeten en een soort potje voor onvoorziene omstandigheden, bijvoorbeeld als je ziek bent, dat je dan dat dus wel kan doorkomen of als je een ongeluk krijgt, en dat zou dus samen als je die rekensom maakt in een bepaald land, dan heb je een leefbaar loon. En dat geldt dus in heel veel landen, bijvoorbeeld India, Pakistan, Bangladesh, gaat minimumloon niet voldoende, dus die mensen die werken zich helemaal kapot tegen te weinig.

ML Waar zou dat soort landen dat minimumloon dan op baseren?

NYD Geen idee.

ML Het is toch ook een soort, als je er niet van kan leven, wat heb je dan aan een minimumloon?

NYD Ja dat heel veel bedrijven, grote westerse bedrijven, daar hun fabrieken planten?

ML Ja, oké, en dan wordt het land maar rijker.

NYD En dan daar weer geld... Ja zoiets? Ja, ik weet het niet, maar ja, er zijn ook nog allemaal andere *issues* hè dus bijvoorbeeld ook: hoeveel uur mag iemand maximaal achter elkaar werken? Krijg je je geld cash uitbetaald of digitaal? Dat las ik dus wel op de H&M website. Ik dacht o, dat had ik helemaal niet over nagedacht als jij je geld cash uitbetaald krijgt. Ja, wat nou als als iedereen op dezelfde dag cash uitbetaald krijgt, loop je met je envelop de deur uit.

ML Word je overvallen, of wat?

NYD Dat is bijvoorbeeld ook iets waar je als bedrijf over na kan denken. Of je je wel of niet bij een vakbond mag aansluiten.

ML Ja!

NYD Dat zie je soms ook, dat dat tegengewerkt wordt.

ML Volgens mij, bij Amazon werd dat tegengewerkt heel lang.

NYD Oh ja, jajaja! En sowieso in Amerika is daar ook nog wel het één en ander eh, of in de VS moet ik zeggen.

ML Dan word je gewoon ontslagen, of ik weet niet of dat nu nog zo is, maar daar heb ik verhalen over gelezen, want je wordt ontslagen op het moment dat eh.

NYD Dan vorm je een gevaar voor bedrijf natuurlijk. als je opkomt voor je eigen rechten.

ML Dat moet je niet doen.

NYD Maar ook zoiets als bijvoorbeeld zwangerschapsverlof en ook gewoon ziekte en pensioen opbouwen, en zo maar zwangerschapsverlof want die, sommige websites hebben dus hun mond vol van *women empowerment* en dan dacht ik: oké, nou even kijken, als je zo van de *women empowerment* bent, hoe het dan zit met je *pregnancy*, zitten zitten vol zwangere vrouwen nou mijn kleding te naaien bij jouw bedrijf?

ML Kom je daarachter dan?

NYD Neu.

ML Oh jammer.

NYD Maar ze hebben wel allerlei dingen van vrouwen in leidinggevende functies en zo weet je wel, maar dit soort dingen kon ik dan niet meteen vinden.

ML Of er staat *Feminist* op al die shirts natuurlijk.

NYD Dat ook.

ML Dat vind ik ook één van de meest schrijnende beelden. Dat dat dat dan iemand in een land waar je niet een leefbaar loon krijgt en waar je onder onveilige omstandigheden werkt, dat iemand dan die woorden *feminist* op zo'n shirt loopt te drukken. Dat is toch echt het meest schrijnende voorbeeld.

NYD Maar koop jij nog kleren?

ML Ja.

NYD Ja, ik ook.

ML Ja, ik koop wel kleren.

NYD En ook bij *fast fashion* of ik moet het dus niet *fast fashion* noemen, want dat is het niet per definitie.

ML Hoe moet je het dan noemen?

NYD Eh, nou, soms is het wel *fast fashion* wat ik misschien koop, maar ik weet niet of het er altijd onder valt. Dus daarom eventje deze, hoe zeg je dat? Verdeling. Maar ja, ik heb, ik heb onlangs nog bij Monkey dingen gekocht.

ML Ik heb onlangs nog bij Asos dingen gekocht.

NYD En dat zijn merken, die komen dus bij die bij die *good on you* nou niet per sé eh...

ML Goed uit de bus.

NYD Als beste uit de bus. En ik als hardloper bij lulu lemon, koop ik dingen en lulu lemon, was ik ook even op de website gaan kijken, nou, die hebben hun mond vol hoor van hoe goed ze zijn voor de wereld *sarcastisch*

ML Ja dat zal wel.

NYD *sarcastisch* De *journey* die zij afleggen naar een meer gelijkwaardige wereld, die bestaat uit de mindfulness en de prachtige krachten van de mensen en positieve verandering, en *impact*... Dat schreeuwt die website als je gaat kijken.

Nou, toen ging ik dus dat ook weer even op die *good on you* opzoeken. Nou, toen kreeg ze daar veeg uit de pan!

ML Echt, wat dan!

NYD *Not good enough*, dat was het stempel wat ze kregen. Ze voldoen niet aan de standaarden die arbeiders verzekeren van een gezonde en veilige omgeving om in te werken en ook geen leefbare lonen. Dat is ook niet iets waar ze per se aan voldoen.

ML Why???

NYD Er is weinig tot geen bewijs dat laat zien dat het merk dingen doet om richting leefbare lonen te gaan, want je kan dus nog zeggen van het lukt ons nog niet, maar bijvoorbeeld bij Zeeman heb ik dus heel erg dat gevoel. Zij werken samen met de *fair wear*, zij zijn stappen aan het maken en daar zijn ze ook heel transparant over.

ML Precies.

NYD En dat was dus hier blijkbaar niet echt aan de hand. Dan heb je de *fashion transparency index* en dat is dus ook een index die rankt bedrijven, en dan laten ze zien van hoe open ze zijn over arbeidsomstandigheden, mensenrechten, duurzaamheid en zo nou, daar scoorden ze 41 tot 50 procent, is ook niet echt super transparant in.

ML Ik ben toch wel teleurgesteld in lulu lemon!

NYD De laatste fases van de productieketen vindt plaats in landen waar een groot risico is op uitbuiting, en lulu lemon wordt ook in verband gebracht met het inkopen van katoen uit de Xin Yang regio in China.

ML Hmja..

NYD Dus is er de mogelijkheid dat oei goeren daaronder dwang werken

ML KUTZOOI

NYD En de Oei goeren, dat is dus een moslimminderheid in de regio Xinyang, in in China die onderdrukt worden, gediscrimineerd worden en er er zijn ook echt heropvoedingskampen allemaal doodeng en dus ook dwangarbeid. Waar ook kleding dus inderdaad weer wordt gemaakt, geproduceerd. En dan heeft natuurlijk de hele covid situatie ook niet meegeholpen. Bedrijf, megabedrijven die een inkoop plaatsten, dat werd dan vervolgens geproduceerd. En dan zei het bedrijf: nou, onze sales gaan niet zo lekker de afgelopen tijd, want COVID dus..

ML Annuleer

NYD.. cancel het maar. 40 Miljard dollar is gecancelled terwijl het al gemaakt was of al in productie was. Wat ook in die fabrieken. Die hebben natuurlijk kosten gemaakt,

hebben materialen, die hebben mensen, die, nou ja, verschrikkelijk. Het is gewoon verschrikkelijk.

ML Het is het verschrikkelijk. Ik ben weer, telkens als we het hier over hebben, want we hebben we natuurlijk al een keer aflevering

NYD Koop nooit meeeeer

ML een aflevering met Emy Demkes over fast fashion. Maar inderdaad, ik zit dan altijd, koop het nooit meer en dan uiteindelijk ga ik er toch weer heen. En, en wat ik dus eigenlijk ook een soort.. ja, niet echt hoopgevend vind, is dat ook vintage kleding, ook dat, daar zit

NYD ook dat hele proces heeft.

ML Daat zit ook weer allemaal shit achter

NYD Ja, klopt, ja

ML Dus het is ook niet een soort van zaligmakend om dan maar te zeggen: ik ga alleen nog maar tweedehandskleding open.

NYD Nee. Het is zaligmakend om zo lang mogelijk met de kleding te doen die je hebt,

ML Ja.

NYD om te zorgen dat nou, als jij nu iets hebt wat je niet meer draagt, dat je misschien in je omgeving iemand vindt die het gaat dragen.. Niet, NIET in zo'n bak gooien en dat dan weer ergens in een land terecht komt waar het op een enorme berg ook weer voor allerlei problemen zorgt.

ML Zitten ze gewoon niet op te wachten daar.

NYD Jaa.. nee Nee, maar oké, wat kunnen we doen?

ML Ja graag.

NYD Want hoe moet je nou weten, of je kleding, of het dus enigszins oké is? Je kunt dus een kijkje nemen op die goodonyou.eco. Ik heb al allerlei merken er doorheen zitten halen en daar zitten dus ook gewoon merken bij die wel gewoon GREAT scoren hè.

ML Zoals?

NYD En zij zitten dus volgens mij wel

ML .. of ken je geen..

NYD Nou, armed Angels was er eentje die ik voorbij zag komen.

ML Oja.

NYD Dus daar kan je dus even kijken welke, welke merken oké zijn. Je kan dus ook bij dat Fair... Fair wear kijken wat er is aangesloten, ook al is het misschien nog niet altijd top. Zij zijn dus wel bezig met stappen maken.

ML Ja, want de zeeman is in mijn ogen gewoon wel echt. Nou, ik zou daar wel mijn basic shirts gaan kopen als ik die nodig heb.

NYD Ja, dat kan, denk ik wel.

ML Bij deze zou ik dat doen met de informatie die ik nu heb.

NYD En! Op het volgende werd ik gewezen door Devika, die net belden, maar die ik niet opnam. Misschien belden ze wel hierover. We weten het niet. Er bestaat zo iets als het Europees burgerinitiatief..

ML Ja.

NYD en als burger kan je dus zelf een initiatief starten, je ergens over uitspreken. En als een initiatief dan één miljoen ondertekenaars heeft..

ML wow.

NYD .. dat is wel erg veel. Maar goed, dan *moet* de Europese commissie er iets mee doen. Dan moeten ze kijken: wat gaan we, wat voor, wat gaan we voor stappen of wat? Wat gaan we doen?

ML En is hier al een Europees burgerinitiatief?

NYD JAAA!!

ML YAAAAAY!!

NYD Er is er dus eentje die zich richt op eerlijke lonen in de kledingindustrie het heet Good Clothes, Fair Pay. Ik vind *worstelt met uitspraak van clothes* een verschrikkelijk moeilijk woord, maar zo heet het nou eenmaal. En zij roepen dus op dat alle kleding die naar Europa wordt geëxporteerd, altijd gemaakt moet worden door mensen die een leefbaar loon hebben ontvangen.

ML Oké.

NYD Dus dan kan jij, als merk nog net zo leuk denken van "Joh ik zit lekker hier een beetje lekker veel geld te pakken, maar ik laat het ver weg produceren, want daar hoef ik me toch niet aan regels te houden." Zeggen zij: nee, je moet er hoe dan ook voor zorgen dat er wel een leefbaar loon betaald is. Nou, ik heb me daar dus net al netjes m'n gegevens in ingevuld. Dat moet je wel even echt gewoon goed en secuur doen. Volgens mij moet je niet voor de grap een ander adres of zo gaan invullen want ik denk dat dit redelijk', serieus, allemaal is..?

ML Ja, ja. En kan je dan zien waar waar we, waar we al zitten, met de hoeveelheid handtekeningen of zo ? Of dat niet?

NYD Ja, maar dat is ook weer niet dat je denkt. We zijn er bijna. We waren er nog wel een stukje van verwijderd. Ik dacht dat ze op de twee..

ML 200.000?

NYD 200 zat, of zo ja, ik ga wel heel eventjes ja, ik heb zoveel links weer hier staan. Oké, we zitten bijna op de 150.000 ondertekenaars. Ze hebben véél meer mensen nodig!

ML Honderdduizend dat is.. oké, dat is ja, oké. Nou, als in ieder geval iedereen naar deze aflevering luistert, ff tekent, dan zitten er gewoon alweer een aantal meer.

NYD Precieeeeees.

ML Oké, alle kleine beetjes helpen,

SPONSOR EMMA

ML Hallo je spreekt met Marie Lotte en Nydia vanuit hun BED

NYD Ja, kan je het horen?? Dat we omringd zijn door comfortabelheid??

ML Hmmm *instemmend* Kijk, dat we hier liggen en nooit meer uit onze nesten komen, is allemaal de schuld van onze sponsor: Emma Matras

NYD Je zou zelfs kunnen zeggen van koop het niet, want als je het koopt, dan- Je gaat niet meer naar je werk, je bent niet meer bezig met het patriarchaat slopen. Je ligt gewoon te liggen de hele dag.

ML Nee, maar je zou dus ook kunnen zeggen: Koop het wel! Want wie weet word je ZO ENERGIEK wakker dat dat patriarchaat zo gesloopt is. In een poep en een scheet.

NYD *lacht* Zo kun je het ook zien. In een poep en een scheet.

ML even concreet: wat verkopen die lui van Emma matras. De meest zaaalige slaapproducten, zoals matrassen en kussens. En dat ze zaaalig zijn weten we uit ervaring, want ik lig nu een week of 6 op mn gloednieuwe AirGrid kussen - tenminste - als Cato 'm niet heeft afgepakt - en ik wil niet meer anders. En jij Nydia, jij hebt je Emma Hybrid Premium matras heb jij. En daar ben jij niet af te slaan.

NYD Klopt ja. Het was al een paradijs, mijn slaapkamer, met beamer en een sterrenlamp, maar nu niet meer uit. Je bekijkt het maar.

ML Same, doe! Bestel nu op emma-sleep.nl en krijg tot wel 55% korting tijdens Maand van Oranje, die dus nu nog bezig is. Met de code HONEY10 (10 in cijfers) krijg je bovenop die waaanzinnige korting van 55% nog eens 10% EXTRA korting

NYD Moet je wel heel snel zijn, want de maand van oranje is alleen nog maar in april. Maar onze code blijft nog heel mei geldig. Emma-sleep.nl

EINDE SPONSORBERICHT

NYD De Yes.

ML * moet lachen*

NYD Vind je het zo grappig?

ML Ja.

NYD De yes.

ML De yes.

NYD Het is tijd voor pais en vree

ML Pais en vree

NYD Marie Lotte. Vertel. *Doet een engelgezing na* Haaaaa. Oh, ik ben zo jaloers dat je deze yes hebt!

ML Ja, ik weet het.

NYD Ik ga hier heel demonstratief met mijn armen over elkaar gaan zitten zitten.

ML Ik heb dit ook wel eens gehad, dat jij, die ik heel graag wilde.

NYD Ja maar deze is echt op mijn lijf geschreven..

ML Ja dat is wel waar. Maar dit is eigenlijk, maar ik dacht ook op zich ook leuk dat ik het mag doen.

NYD Begin nou maar gewoon.

ML Het gaat namelijk over hardlopen en maar ik vind het, kijk Nydia is hier de marathonloper natuurlijk. Maar ik vind het wel leuk dat ik nu even een reden had om er even in te duiken, want dat is gewoon allemaal hartstikke leuk.

ML 'T is heel leuk! 'T is enig!

ML Ik weet het. En ja, nou, laten we het eerst een hebben over de amazing en nou ja, bijna buitenaardse Sifan Hassan.

NYD Jaaa.

ML sorry maar what the fuck!?

NYD Ik heb het hele weekend, nee, dat is niet waar, want het was op zondag. Ik heb de hele zondag gewoon naar video's van haar zitten kijken en zitten huilen en ik wist niet wat ik zag.

ML Nou echt. Maar ik heb dit dus

NYD Het was

ML Maar ik heb dit dus niet zondag gedaan, want ik had natuurlijk weer geen idee dat de Londen marathon was, maar ik heb dit wel vandaag zitten doen. Wat wat een amazing mens!

NYD I know!

ML I know. Nou wacht, wat gebeurde er nou? De Londen marathon was dus afgelopen zondag

NYD Leuk

ML hartstikke leuk en Sifan Hassan deed mee. En ze deed mee, voor het eerst. Ze heeft geen..

NYD Een tribuut op de marathon.

ML Ja, ze heeft geen marathon ervaring had ze verder, dus ze zei ook: ik vond het heel spannend, ik was heel bang, ik wilde eigenlijk

NYD Zij was echt, de dag daarvoor nog aan het huilen. Zo van, waarom? In hemelsnaam wilde ik een marathon! Hoezo doe ik dit!?

ML En ga ik dit wel afmaken, volgens mij vroeg ze dat zichzelf af.

NYD Ja.

ML Nou, zij finishte, en wel in twee uur, achttien minuten en 33 seconden, wat razendsnel is. Zij heeft vier minuten sneller gelopen dan en vorig Nederlandse vrouwen record. En het vorige record werd gelopen door Nienke Brinkman, en dat was twee uur, 22 minuten en 51 seconden. Zij was gewoon ruim vier minuten sneller. Eerste keer, nou een paar dingen, eventjes zeg maar om even aan te geven hoe geweldig het eigenlijk was wat zij deed. Ze had last van haar heup, dus ze moest na een uur ongeveer twee keer stoppen om te rekken en te strekken.

NYD Ja.

ML En als je dan kijkt naar die beelden, want er is een soort samenvatting natuurlijk over Sifan Hassan, omdat iedereen helemaal in awe is.

NYD Zo van wat is hier gebeurd!?

ML Dan hoor je die voice over zeggen, “Hasan, debuterend op de marathon kent fikse problemen!” En dan zie je haar zo rekken en strekken en en je hoort al de stem van die voice-over dat die denkt: nou, dat gaat ze niet afmaken of je komt nooit meer, want zij, ze loopt oorspronkelijk aan het begin loopt ze meteen bij die kopgroep maar daar, daar raakt ze dus na een uur vanaf, omdat ze dus die die heup heeft.

NYD Maar wat misschien dus ook goed is om te zeggen: oké, zij heeft nog noten maron gelopen maar je zou nu als luisteraar, als je niks hiervan weet, zou je kunnen denken: oké, maar zij is wel dus echt een lange-afstandsløper dus..

ML Maar ook niet toch?

NYD Zij is dus een gouden..

ML Sprinter

NYD Zij kampioen op korte afstanden, op baan afstanden. De vijf kilometer, tien kilometer heeft ze goud op en ze heeft op de 1500 geloof ik brons..

ML Ja klopt

NYD Als ik dat nu goed zeg,

ML In 2021.

NYD en het is dus heel erg, niet normaal, want nu als buitenstaander kan je denken: oh, maar als hardloper dan doe je dit, doe je dat, je loopt gewoon lekker hard. Het is allemaal hetzelfde, maar dat is dus niet normaal, dat je op alle al deze onderdelen dus goed bent.

ML Nee, precies. Op haar Wikipedia staat ook inderdaad, ik bedoel, ze heeft, ze heeft allemaal, het is, het is 5000 meter, 3000 meter, nou ja, 10000 wel één of twee, maar dat komt er gewoon dichtst..

NYD Ja maar 10000 is ook heel kort, als je met marathon op haar tempo loopt dan heb je dat zo achter je kiezen. Dat is niet Nydia van Voorthuizen.

ML Nee?

NYD Nee.

ML Wat is eigenlijk Nydia van Voorthuizen marathon..?

NYD Wat is, of mijn marathon PR ?

ML Ja? Je marathon PR.

NYD Dat over 3.48, of 3.46, zoiets?

ML Oh, ja, ja, ja, ja, die echt even om, maar ook, zeg maar erg van als je zo..

NYD Om het een in perspectief te plaatsen

ML Dus anderhalf uur langer of zo, ja.

NYD Ja. Zij loopt op een tempo wat ik niet eens een kilometer vol kan houden. Waarschijnlijk. Ik weet even niet wat haar specifieke pace is, maar..

ML Nee ze gaat. maar. door. Ja, goed, wat verder nog heel bijzonder was hieraan, ze zei dus van ja, ik, ik bedacht nog, ik had mijzelf eigenlijk moeten tapen en dat was het vergeten,

NYD Was ze vergeten

ze moeten lachen

ML Nou, ik heb recent ondervonden, want ik heb de hele tijd last van mijn enkel, hoe fijn en hoe behulpzaam tape is om, om dingen. En ik kan me alleen maar voorstellen dat het haar heel erg had kunnen helpen en dat is het dus vergeten. Dat zegt ze dan. Ze had net Corona gehad. In februari had ze een corona-infectie. Ze heeft net een maand ramadan achter de rug, wat dus betekent dat ze overdag niks mocht eten en drinken.

NYD En haar coach die zei toch van vaak duurt het toch wel een week voordat atleten daar echt helemaal..

ML Overheen zijn

NYD ..hersteld zijn, ja precies en voordat ze weer.. Die week was er niet,

ML nee.

NYD Dat was echt een paar dagen.

ML En, hier had ik nog niet over nagedacht. Maar als marathonrenner moet je ook een soort van geoefend zijn om te drinken.

NYD Heel erg.

ML Want je moet om de zoveel tijd zijn van die van die plekken waar je dan drinken kan pakken. Maar daar en daar, ze zei ook ik was daar zenuwachtig over, want ik ben daar niet, ik weet niet hoe dat,

NYD Ze is er niet in getraind.

ML ..hoe dat werkt.

NYD Ze is dat niet gewend. Op die, die die poep en die scheet dat zij die tien kilometer rent.. Heeft ze dat helemaal niet nodig, normaal gesproken.

ML Maar nu, een marathon is natuurlijk ruim 40 kilometer..

NYD 42.195

ML Ik zit jou aan te kijken, hoeveel was het ook weer. Maar ja, dus je hebt je hebt je vocht nodig. Dus nou dat maar marathon. Renners, die pakken dan zo een pion op bepaalde plekken. Maar Sifan Hassan was dus niet geoefend met drinken. Dus je ziet haar op een gegeven met met een beetje aan het eind van eind van een marathon zie je haar een soort van de weg oversteken, vlak voor een motor langs, een bidon water pakken en dan drinkt ze dat, dan loopt ze en dan is zij eens echt., in twee seconden is ze weer terug bij die groep, waar ze daar een beetje achterstand bij heeft. En dan biedt ze óók nog haar bidon aan aan haar collega-renner, die het duidelijk moeilijk heeft. Die zegt dan nee en zij, dan zie je haar ook soort van ..

NYD Okay, dan niet.

ML En dan, zeg maar vlak voor de finish, trekt ze nog ff een sprint en dan en dan heeft ze gewonnen en dan zegt ze nog eens van: ja, ik ging steeds sneller. Ik dacht dat ik nog een kilometer moest! Het,

NYD Het was zó amazing!

ML Het was echt, en zij heeft het dus het alle zwaarste aan het begin. En ze zegt ook nou na een kilometer of 30, het ging gewoon, de pijn trok weg, ik ging steeds beter, het leek wel alsof ik vloog , vlam bam bam bam en ze was er. Maar haar... Ja, ik weet niet, ik vind haar ook gewoon zo leuk. Ik kan uren naar haar, naar haar luisteren

NYD Ze is ook zo geweldig en leuk. Ze was ook voordat ze dit deed al geweldig leuk en nu is iedereen zo..

ML What the fuck is..

NYD Kon dit, überhaupt, ja blijkbaar.

ML En zij was dan dus ook helemaal..

NYD Heb jij ook gezegd dat zij gewonnen had of hebben we dat nu helemaal niet gezegd?

ML Ik weet niet of ik dat gezegd heb.

NYD Want je hebt die tijd gezegd, maar ze heeft dus ook echt gewonnen!
enthousiast

ML Zij heeft deze marathon gewonnen. Als debutant met een zere heup die vergeten was zichzelf in te tapen en niet goed wist hoe ze moest drinken.

NYD Terwijl ze deze afstand normaal niet loopt.

ML En ze gaat dus gewoon steeds sneller. Nou ik vond het geweldig. Jij zei net: ze heeft goud op tien kilometer, op vijf kilometer en brons op 1500. Dat heeft ze dus allemaal in één Olympische Spelen sessie gedaan 2021. En nu is dus haar doel...

NYD Nou, weten we al zeker dat dat haar doel is?

ML Nou, ze zegt: "Ik wil in 2024 tijdens de Olympische spelen in Parijs de baan en de marathon gaan combineren." Dat is wat zij wil doen.

NYD Dat is dus echt zelden gebeurt in de geschiedenis van de Olympische spelen.

ML Zelden of nooit?

NYD Het is één man gelukt.

ML Oké.

NYD Emil Zátopek als ik het goed zeg. In 1952. Vijf, tien en de marathon, allemaal goud. Als dit haar ooit zou lukken is zij echt the most legentary of them all. Maar ik weet niet of dat kan hoor. *enthousiast*. Maar het zal denk ik ook wel afhangen van de planning. Kijk, als jouw baanwedstrijd een dag voor jouw marathon is, dan lijkt me dat niet mogelijk. Maar ik weet niet, zij is, zij is...

ML Ja sorry, maar zij is buitenaards.

NYD Maar je moet altijd bij buitenaardse mensen niet onderschatten dat het alsnog heel ingewikkeld is wat ze doen en dat kan je soms vergeten.

ML Ja, ja, ja *bevestigend*

NYD Dat je denkt die zijn zo goed die mensen, die zijn echt, echt bizar.

ML Ik zou ook heel bang zijn dat ik ziek word ofzo.

NYD Maar weet je wat het leuke is, jij kan dus zelf ook aan die marathon meedoen.

ML Welke?

NYD Als burger kan je aan de Parijs Olympische Spelen marathon meedoen.

ML Wat? Waarom?

NYD Het begint wel pas om 9 uur 's avonds.

ML Waarom zou, maar hoe, hu? *begrijpt het niet*

NYD Ja, je hebt gewoon de kopgroep. Aan de London marathon deden ook normale mensen mee.

ML Ooh, ja ja ja, ik snap het.

NYD Leuk hè, ik heb jou al ingeschreven *grappend*

ML Oh leuk, gezellig. *lacht* Ga ik lekker wandelen, ga ik zo naar iedereen zwaaien. Zo van hallo, hallo, ik heb mijn enkel wel ingetaped hoor. Want ik kan dit helemaal niet. Maar grappig trouwens dat je 1952 zegt.

NYD Ja?

ML Toen mochten vrouwen bijvoorbeeld nog niet een Olympische marathon lopen.

NYD Nee joh.

ML Dus dat hij de enige man is, in die tijd is niet zo gek. Want vrouwen mochten nog helemaal niet meedoen.

NYD Ja, maar ook sowieso hè, sowieso zijn er geen mannen die dit verder op alle drie de vlakken een gouden medaille hebben gehaald.

ML ...die dit hebben gedaan. Maar als je de baan en de marathon met elkaar wilt combineren... Want de vorige keer heeft zij natuurlijk ook de 1500 meter gedaan, maar dan wil ze denk ik de tien, de vijf en de marathon, ofzo.

NYD Geen idee. Ik ben haar coach gelukkig niet.

ML Oh my god. Nou, dat zou wel echt... Maar eerlijk is eerlijk, ik kijk nooit Olympische Spelen, maar voor Sifan Hassan -

NYD - Maak jij een uitzondering.

ML - zal ik in tunen, absoluut. Maar laten we ook heel eventjes de marathongeschiedenis induiken.

NYD Heerlijk.

ML Is toch enig. Jij stuurde mij allemaal lappen tekst al door. Jij hebt je al graag en veel verdiept.

NYD Nou, ik heb een boek geschreven over de marathon zelf rennen. Met een man, Hans Nijhuis. En die man... Wij gingen allebei de marathon rennen en dan ging we erover schrijven. Die man had dus de geschiedenis van de marathon op papier gezet. Dus ik denk leuk, ik ga dat lezen en denk: "Gast, je bent gewoon de complete vrouwengeschiedenis vergeten." *vol ongeloof* En toen heb ik een stukje vrouwengeschiedenis geschreven.

ML Heel goed!

NYD Dit is wel echt acht jaar geleden, maar dat boek, daarvoor had ik me al een keer in deze materie verdiept.

ML Ja, en het is ook gewoon. Want, oké. De moderne Olympische spelen zoals we die kennen waren in 1896, en toen was het alleen nog maar voor mannen.

NYD Maar überhaupt de marathon toch?

ML Ja überhaupt de marathon, maar volgens mij... Dat zal een eerste marathon geweest zijn ofzo.

NYD Oh... Dé eerste marathon.

ML Nee, de eerste marathon was ergens ver voor Christus geloof ik.

NYD De precieze getallen weet ik uiteraard niet, maar het was in ieder geval geen 42 kilometer.

ML Nee, het was 35 kilometer.

NYD Ja, en waarom is het nu 42?

ML Dat weet ik niet eigenlijk.

NYD Omdat die tijdens de Olympische Spelen per se langs het Koninklijk huis van Engeland, geloof ik, moest gaan.

ML Oh echt?

NYD Toen was de route wat langer.

ML En toen is het officieel 42 komma nog wat geworden?

NYD Ja, volgens mij wel ja.

ML Oké, nou. In ieder geval 1896 de eerste moderne Olympische spelen, toen mochten alleen mannen meedoen. En in 1897, dus een jaar later, is de eerste Bostonmarathon gelopen. En dat is wel de langs bestaande jaarlijks terugkerende marathon ter wereld.

NYD Vrij legendary. Je moet heel goed zijn als je daaraan meedoet. Je moet je kwalificeren. Maar als je hem dan loopt, en je loopt heel hard, dan telt het niet als een wereldrecord want het is een rechte lijn. Dat is grappig hè. Dus iedereen wil hem lopen, maar tegelijkertijd is het niet zo dat...

ML Maar is het niet omdat die een stukje naar beneden loopt?

NYD Ja, kan wel, maar het heeft ook met windrichting te maken hebben.

ML Ja, ja, ja, oké. Dus je kan nog zo hard lopen, het telt niet want het is gewoon niet een parcours dat daarvoor geschikt is ofzo. Nee, maar iedereen wil hem wel lopen en je moet je ervoor kwalificeren. Nou, heel lang mochten voor moderne Olympische Spelen marathon en de Bostonmarathon echt alleen maar mannen meedoen. Daarvan alleen al word ik zo giftig. En vanaf 1900 mochten voor verschillende onderdelen van de Olympische Spelen langzaam wel meedoen. Golven, zijlen, tennis.

NYD Zie je nou dat golven gewoon een onderdeel is van de Olympische Spelen. Laatst bij een pub quiz werd ik daar nog flink door jullie om uitgelachen.

ML Oh, nou sorry. Is dat zo? Ik kan het me niet herinneren. ***NYD** + **ML** lachen*.

NYD Ja, het kleinste doel.

ML Oh ja.

NYD Wat is het kleinste doel op de Olympische Spelen. Het antwoord was: de biatlon toch? Zo heet dat toch? Skiën en schieten. Nou dit maakt ook niet uit. Ga maar verder.

ML Ik ben alweer helemaal afgehaakt. Uhm, niet afgehaakt, ik weet het nu al niet meer. Maar goed, anyway. Golven, zijlen, tennis, cricket, ze mochten daarna zwemen. Weet je, ze kregen allemaal onderdelen erbij. Harstikke leuk, vrouwen mochten ook meedoen. Maar, geen atletiek. En atletiek is dat ook onder andere rennen. Dus 100, 200, 400 meter, 800, weet ik het. De marathon was alleen voor mannen. Want, als vrouwen zouden meedoen met rennen, dan zouden hen allerlei verschrikkelijke overkomen. En nu dacht ik, dan ga ik jou even vragen wat ze dan zou overkomen. Maar ik moet heel eventjes...

NYD Nou, bekkenverzakking natuurlijk. Onvruchtbaarheid waarschijnlijk. Dat soort dingen.

ML Maar ik dacht, ik ga jou ook eventjes een meerkeuzevraag geven. *schraapt keel*

NYD Ik ben gewend van mijn andere hardlooppodcast dat ik het zelf moet bedenken.

ML Ja, maar je gaat al heel goed hoor. Maar ik dacht geef een paar opties. Wat zou er gebeuren met vrouwen als ze lange afstanden zouden lopen:

- Ze zouden te gespierd worden;
- Ze zouden te harig worden;
- Hun baarmoeder zou eruit vallen;

- Alles wat net opgenoemd is plus ze liepen het risico om lesbisch te worden.

NYD Ja, sowieso dat laatste. ***ML** + **NYD** lachen*. En waarschijnlijk ook een vleugje dat je er hysterisch van kon worden, of dat je het psychisch niet aankon.

ML Ja, precies. Het zwakke geslacht zou alleen maar zwakker worden, ze zouden allemaal schade aanrichten bij zichzelf.

NYD Verklaard wel hoe jij lesbisch bent geworden *sarcastisch*

ML Ja, ik heb veel te veel hardgelopen in mijn leven. *lacht*

NYD En harig. *lacht*

ML Anyway, het kwam erop neer: vrouwen zijn fragiel en het is voor hun eigen bestwil dat ze niet mee mochten dien. Maar er was dus veel protest en in 1928 zei het Olympisch comité voor het eerst: Weet je wat, oké prima, vrouwtjes doe maar mee als je het kan. Dus tot 800 meter mochten ze meedoen. En nu is de volgende vraag: Waar waren die Olympische Spelen?

NYD In '28? In Amsterdam.

ML Ja! Oh, dat weet jij. Ik dacht oeh, leuk Amsterdam. Nou goed, 9 vrouwen deden mee aan de 800 meter finale, iedereen finishte. En toch was de volgende dag het verhaal -

NYD - 800 meter, iedereen finishte, dat mag ik toch wel hopen *lacht*

ML Ja, nee dat zeg jij nu. Maar toch was dus het verhaal van, in dit geval Amerikaanse krant, want ik heb zeg maar een Amerikaanse podcast zitten luisteren, dat het zeg maar veel te zwaar was voor de vrouwtjes. Dus toen werden er allemaal foto's bijgezet van vrouwen die helemaal kapotgingen.

NYD Ja, dat is ook de bedoeling als je meedoet aan de Olympische Spelen.

ML I know. Bij mannen werden er dan foto's neergezet dat ze over de finishlijn sprongen en dat het allemaal zo heel fears was. En bij vrouwen alleen maar dat ze kapotgingen en hijgend.

NYD Hijgend op de grond.

ML En ik kwam ook tegen dat er dus een deelnemer uitgeput over de finish gestruikeld was, en dan was daar echt beeld van. Maar dat beeld bleek dus fake news. Dat beeld was dus in de kranten gezet van: "Kijk, ze kunnen het niet aan." En dat was niet eens iemand die meegedaan had.

NYD Dat was gewoon iemand toevallig...

NL Geen idee waar ze dat beeld vandaan hadden. Maar de sportbestuurders en de journalisten trokken allemaal de conclusie. 800 meter -

NYD - veel te lang, veel te lang

ML Veel te lang voor vrouwen. Dus het was daarna meteen weer afgelopen na 1928. Vrouwen werden geband voor wat voor een race dan ook langer dan 200 meter. Want meer mochten ze niet doen. Dan gaan we nu eventjes naar Boston Marathon. Want ook die was natuurlijk heel erg lang voor mannen. Maar, dat betekende niet dat vrouwen echt niet meededen.

NYD Nee, klopt. Nu komen mijn helden.

ML En jouw eerste held is denk ik Roberta Gibb, AKA Bobbi Gibb. Zij hield al jong van rennen. Ze was op de universiteit van Santiago mee gaan rennen met het mannenteam. Want er was natuurlijk geen vrouwenteam, want als vrouwtjes gaan rennen dan krijgen ze natuurlijk ook last van bloedarmoede, hangborsten, snorren. *schiet in de lach* Sorry, ik vind dat gewoon zo grappig. Ze krijgen last van snorren als ze gaan rennen. Toen ze 21 was, was ze gaan kijken bij de Bostonmarathon en dat was alles wat ze wilde. Dus ze wilde graag meedoen. Dus ze ging oefenen op allerlei manieren. Maar als vrouw er natuurlijk ook niet echt een manier om goed te trainen. Want je wordt de hele tijd ook uitgejouwd als je aan het trainen bent. Dus je moet heel creatief zijn. Ze heeft echt kilometers en kilometers langs stranden gerend. Gewoon om zichzelf te trainen. En in 1966 gaf ze zichzelf op. Gewoon via de officiële weg.

NYD Hallo, met Roberta.

ML Roberta Gibb wil graag meedoen met de marathon.

NYD En daar stak de organisatie een stokje voor.

ML Ja, want zij kreeg een afwijzingsbrief.

NYD Wat denk je wel niet? *sarcastisch*

ML De letterlijke reden was ook: Vrouwen zijn niet in staat om een marathon te rennen. Nou, zij boos.

NYD Maar dat is ook echt zo *grappend*

ML Ja, en ze krijgen snorren *grappend* Nou, zij was boos. En ze wilde de wereld laten zien dat zij dat heus wel konden. Dus, wat deed zij op de dag van de Bostonmarathon in 1966: ze knipte haar haar, trok wijde kleren aan, de trok een hoodie over haar hoofd. Ze wilde niet opvallen, en ze heeft ze zich zo'n 100 meter van de startlijn verschanst -

NYD - in de bosjes.

ML En toen heeft ze illegaal meegedaan.

NYD Maar dit is toch een geweldig verhaal. Het is verschrikkelijk dat ze het moest doen, maar toch een geweldig verhaal. Snap je dat dit mijn held is.

ML Fantastisch, ik snap dat heel goed.

NYD Dus zij rennen.

ML Zij rennen, en zij was eerst bang voor de reacties van de andere lopers. Die waren allemaal enthousiast, natuurlijk. Zij mee rennen. Ze wilde gewoon heel graag laten zien dat vrouwen heus wel konden harlopen en dat dat niks afdeed van hun vrouwelijkheid of gezondheid. En zij heeft twee derde van de mannen die meededen die dag verslagen.

NYD Eruit gerend.

ML Ja, zij was in drie uur en 31 minuten gefinisht.

NYD Dat is echt snel hoor.

ML Ja dat weet ik inmiddels.

NYD Dat is echt snel.

ML Ja, ask me anything. Maar haar resultaat werd niet herkend.

NYD Nee.

ML Want zij rende dus mee zonder nummer. En ergens snap ik opzicht wel dat dat haar resultaat niet erkent is, de deed officieel niet mee, natuurlijk. Dan is er een jaar later, jouw andere held.

NYD Kathrine Switzer

ML Kathrine Switzer, zij is gaan rennen op advies van haar vader. Haar vader had gezegd: Je moet gewoon one mile a day, dat is ongeveer 1,6 toch?

NYD Dat doe ik, one mile a day. Ja, 1,6 kilometer.

ML 1,6 kilometer per dag rennen, en daar is ze trouw mee begonnen en ze is niet meer gestopt. Nou de melkboer, de postbode, -

NYD - het bakkertje op de hoek -

ML - het bakkertje op de hoek, de hele buurt kwam allemaal praten met haar ouders. Van: nou, nou, nou, nou, nou, -

NYD - hebben jullie wel gezien wat jullie meid aan het doen is?

ML Hebben jullie wel gezien -

ML + **NYD** - ze heeft een snor *zeggen ze lachend in koor*

ML Ja, en haar dokter. Want dit is het grappige...

NYD '69, deze mensen leven ook allebei nog geloof ik.

ML Geloof ik? Ik heb gewoon een fucking podcast met haar geluisterd. Waarin zij vertelt over deze ervaring. Deze mensen zijn gewoon alive and kicking. Zij vertelt dan ook, haar dokter heeft gezegd: "JE moet stoppen met rennen, want anders valt je baarmoeder eruit." Dat is wat haar dokter zei.

NYD Hoe? Hoe had hij zich dat dan voor zich gezien? Hoe zou dat dan moeten gebeuren?

ML Dan opent de vagina zich en dan gaat het zo ploep en dan sluit alles zich weer, maar dan ben je wel ja baarmoeder kwijt. Ja, zo gaat dat dan. *sarcastisch* Nou, zij stopte niet, zij kreeg best wel veel zelfvertrouwen door dat rennen en ook vertrouwen in haar eigen kunnen. Zij mocht ook mee rennen met het mannenteam.

NYD Zij had ook echt een coach toch?

ML Ja, zij had echt een coach, namelijk Arnie Briggs. En die had de Boston Marathon gelopen. Daardoor leerde ze dat die bestond. Hij was in eerste instantie zo van: ja, vrouwen, die doen daar niet aan mee. Die zijn hartstikke fragiel en die worden alleen maar fragieler wanneer ze dat doen. Maar Kathrine werd daar alleen maar kwader van en had zoiets van: dat klopt niet, en bovendien had zij het verhaal van Bobbi Gibb al gelezen en haar coach wilde dat verhaal niet eens geloven. Die dacht dat dat gewoon een verzonnen verhaal was. En toen heeft hij uiteindelijk wel gezegd van: Als iemand het kan, als vrouwen het kunnen -

NYD - als een vrouw het kan, dan jij. -

ML - dan jij. Dus hij is haar gaan trainen. En haar doel was dus Boston. En in de officiële regels... Dat vind ik dat wel weer leuk aan die coach, die zei: "Als je gaat meedoen, dan via de officiële weg. Dus we gaan zorgen dat dit gewoon gaat lukken. Ze zijn in het reglement gedoken. Daar stond nergens in de officiële regels dat vrouwen niet mee mochten doen. Het was meer implied. Dus ze heeft zich vervolgens onder haar initialen ingeschreven.

NYD Maar dat heeft ze niet bewust gedaan. Ze heeft zich als K. Switzer ingeschreven omdat dat gewoon de manier was waarop ze op de universiteit ook al haar papieren ondertekende. Het was niet dat ze er sneaky onderuit wilde komen ofzo. Ze zei: ik schrijf altijd overal K. Switzer. Dus nu ook. Dat is hoe ik het heb begrepen.

ML Oh, nou, ik begreep wel dat het met een soort van plannetje was. Maar zij schreef inderdaad sportverhalen voor een krant en daar ondertekende het ook altijd al mee. Dus het was voor haar niet een soort van: Oeh, ga ik dat doen. Het paste gewoon wel heel erg. Ze was K. Switzer. En in april 1967, dus een jaar na Bobbi Gibb deed zij mee. En omdat Briggs, haar trainer, en Kathrine samen als team rende, kon haar trainer haar nummer ophalen voor haar, dus ze hoefde zich ook niet te laten zien. En ze ging... nu denk je, dan knipte ze ook haar haar en ging ze in een hoodie en dingen.

NYD + **ML** Nee, nee, nee, nee, nee *verbeterende toon*

ML Zij ging niet incognito. Zij had zelfs gewoon lipstick op want dat droeg ze elke dag, dus waarom zou ze dat nu niet doen. Dus ze ging rennen.

NYD Met haar boyfriend.

ML Met haar boyfriend en haar trainer om haar heen. Boyfriend, echt zo'n man. *nadruk op hoe groot de vriend is*

NYD Ja, leuk he, was hij niet een rugbyspeler of zo ook, of heb ik dat zelf bedacht?

ML Ja, een American Football player. Ja, inderdaad. En hier zijn dus, van dit moment, zijn héél véél foto's. Echt aan het begin van de race. Wordt ze basically getackeld door een man, die haar vastpakt en haar rugnummer probeert af te scheuren.

NYD Een race-official. Dus iemand die bij de wedstrijd hoort, die een vrouw ziet en denkt: "Not on my watch."

ML Die voelde zich echt enorm te kakken gezet. Die ging dat niet laten gebeuren.

NYD Jock Semple.

ML Ja, en van wat ik nu heb gehoord in de podcast en met de interviews, is dat hij ook gewoon niet, en in de loop der jaren, ook niet is ingebonden. Dat hij écht vond dat hij in zijn recht stond.

NYD Oh ja, ja.

ML Iemand zat aan zijn nummers, en dat kon niet. Dat was allemaal tegen de regels.

NYD Ja, dat is niet leuk *sarcastisch*

ML Nee, maar goed. Die vriend van Kathrine beukte die man opzij *schiet in de lach*

NYD Beukt die man weg. Daar zijn dus echt geweldige beelden van.

ML Wat geweldig hoor.

NYD Hij loopt ook in een joggingpak, dat je denkt. Nou, dat zou nu tegenwoordig ook niet meer... Je gaat niet een marathon in een joggingpak lopen.

ML Nee, ik heb een keer in een joggingbroek gerend en ik ging echt helemaal dood. *spreekwoordelijk*

NYD Het waren andere tijden.

ML Ja, maar goed. Het kutte is natuurlijk wel als het helemaal zo'n marathon gebeurt, dan zit je heel hoog in je adrenaline. Maak het dan nog maar eens af ofzo.

NYD Ja dan moet je nog een heel eind.

ML Je moet je dan wel helemaal herpakken natuurlijk. Ze is uiteindelijk gefinisht in 2 uur en 20 minuten. Dus ze zegt zelf dat dat niet zo snel is, maar ze heeft het wel afgemaakt.

NYD Het is nog altijd sneller dan de gemiddelde tijd op de marathon, nu op dit moment.

ML Ja, en sorry hoor, als je al deze shit mee maakt en je het gevoel hebt dat je zo veel te bewijzen hebt... Tenminste, ik kan me voorstellen dat je daar rent en denkt: "Oh my god het lot van alle rennende vrouwen ligt nu op mijn schouders. Ik moet laten zien dat ik het af kan maken." Dus ik vind het echt cappeau dat ze dat gedaan heeft. En zij is dus de eerst geregistreerde vrouw die de Boston Marathon rende. Bobbi Gibb rende dat jaar ook weer.

NYD Ja, ja! *enthousiast*

ML Ja, maar die werd dus echt tegengehouden bij de finish line. Ja, nou. Het jaar daarna heeft de Boston Marathon dus in het reglement gezet dat het echt alleen voor mannen was.

NYD Geen vrouwen! Ja, maar... vijf jaar later, of hoelang duurde dat?

ML Hoelang duurde wat?

NYD Dat vrouwen wel mee mochten doen?

ML Uhm, ja, 1972. Dat is dus vier jaar later. Uhm mochten mensen gewoon niet meer gediscrimineerd worden op basis van geslacht. Dus de Bosten Marathon moest wel. *schiet in de lach* Na 75 jaar werden ze toen eindelijk toegelaten. Die foto's die er bestonden van Switzer en die race official die haar aanviel, die gingen gewoon... die maakte de rondes.

NYD Het is zo goed dat dat gemaakt is, dat die foto's gemaakt zijn als bewijs.

ML Want ik, als wij dit zouden zien, zouden wij toch ook denken what the fuck, en dan daarna uit een soort protest naar die marathon gaan en dan mee gaan lopen?!

NYD Het is nu ook nog steeds een heel sterk beeld, want je zou ook kunnen denken van: "Was dat allemaal wel echt zo?" Maar als je dat ziet denk je: "Holy shit, het was echt zo!"

ML Ja, ja, ja. Het was echt zo. Nou.

NYD Ik heb nog wel een leuk hardloop-ding. Nou, een vriend van mij, Josh Groen, shout out, is een van de organisatoren van de Bijlmer Run. En die kreeg een mailtje van: Hi, hallo. Als ik non-binair ben, hoe schrijf ik me dan in, want het is altijd maar mannen en vrouwen, en ook bij jullie. En toen ging hij mij advies vragen. En toen ging ik het voor hem opzoeken hoe dat bij andere marathons zat. En bijvoorbeeld New York en Londen hebben een non-binary klassement. En dat vind ik dan ook weer een stapje vooruit. En ik geloof, als je dan echt een podiumplek wil behalen in dat klassement, dan moet je wel een bepaalde streeftijd lopen. Dus het is niet zo van, als je non-binair bent en je loopt 4:30 dat je dan goud kan winnen, maar het bestaat dus wel. En de Bijlmer Run heeft dus nu ook de non-binary optie.

ML Nou, lekker bezig allemaal. Ik wil trouwens nog even dit verhaal afronden, in de zin van de Boston Marathon toen ze honderd jaar bestonden in 1996 eindelijk officiële excuses gemaakt. En ze hebben van Bobbi Gibb van 1966, '67 en '68 haar de officiële winnaar gemaakt van de vrouwen. Dus dat is ook officieel erkend. En in 2017 heeft Kathrine Switzer meegedaan aan de Boston Marathon op haar 70ste verjaardag.

NYD Ik denk niet dat zij zich hoefde te kwalificeren. Klopt dat? *lacht*

ML Nee, dat klopt. Ze mocht gewoon meedoen, ze was nummer 261

NYD Oh wat vet, net als de eerste keer dat ze liep.

ML Dat weet ik eigenlijk niet. Dat zou kunnen.

NYD Oh, nee, ik dacht haar startnummer. Maar ze eindigde als nummer 261.

ML Nee, nee, nee, haar startnummer was... Haar officiële nummer was 261. Het zou kunnen dat dat is.

NYD Ja, dat is hetzelfde als tijdens haar eerste keer.

ML En ik weet dat, naja. Ik denk dat dat gewoon zo is, meer dan de helft van de renners van de Boston Marathon is vrouw. Nu heden ten dage, in 2017 was dat zo. Ik heb geen reden om aan te nemen dat die nummers drastisch veranderd zijn. Dus dit zijn gewoon best wel... Ik vind wel dat er veel stappen zijn gemaakt, want nu is de helft vrouw. Maar ik vind het ook shocking dat het zo kortgeleden is en dat je dus interviews kan luisteren met deze mensen die gewoon nog leven en die zich echt zo hard hebben moeten maken hierom.

NYD Ja.

ML Dus dat was de geschiedenis van de marathon, voor zover ik het kon vinden.

NYD Krijg je er zijn van om een marathon te rennen?

ML Ik krijg er zin van om ernaar te kijken, I guess.

NYD Je mag mij wel aanmoedigen. Dan ga ik kijken wat ik kan doen voor je.

ML Dat is goed.

EINDTUNE

ML Dit was aflevering 132! De shownotes vind je op damnhoney.nl/aflevering-132. En in de loop van de week vind je daar ook het transcript.

NYD Daniel vd Poppe, Lucas de Gier en Liesbeth Smit, BEDANKT

ML Transcript-eng'len, dank voor het uittypen van deze aflevering: Marleen, Marlou, Marloes, Elise, Evq, Sjoera, Melissa, Barbara, Joan, Fenna en Sabine.

NYD En Amberscript, wat fijn dat je er bent, onmisbare transcribeer-software waar we gratis gebruik van kunnen maken. Love you bedankt!

ML Hey, wij gaan nog even verder praten hè, in onze bonusaflevering 'je doet het er maar mee'

NYD Vorige keer bespraken we onze RUZIE

ML Wordt het nu ook zo juicy? Wie weet

NYD Je kunt onze bonusafleveringen luisteren door ons maandelijks te steunen op petjeaf.com/damnhoney

ML Dat kan vanaf 1 euro per maand

NYD of doe het niet

ML Zelf weteeeee